

Karta przedmiotu

Nazwa i kod przedmiotu	Historia książki i bibliotek, PG_00135592						
Kierunek studiów	Filologia klasyczna (O)						
Data rozpoczęcia studiów	październik 2025 r.		Rok akademicki realizacji przedmiotu		2026/2027		
Poziom kształcenia	I stopnia - licencjackie		Grupa zajęć		Grupa zajęć obowiązkowych z zakresu kierunku studiów Grupa zajęć z obszarów nauk humanistycznych lub nauk społecznych		
Forma studiów	stacjonarne		Sposób realizacji		na uczelni		
Rok studiów	2		Język wykładowy		polski		
Semestr studiów	4		Liczba punktów ECTS		3.0		
Profil kształcenia	ogólnoakademicki		Forma zaliczenia		egzamin		
Jednostka prowadząca							
Imię i nazwisko wykładowcy (wykładowców)	Odpowiedzialny za przedmiot		dr Jacek Pokrzywnicki				
	Prowadzący zajęcia z przedmiotu						
Formy zajęć	Forma zajęć	Wykład	Ćwiczenia	Laboratorium	Projekt	Seminarium	RAZEM
	Liczba godzin zajęć	30.0	0.0	0.0	0.0	0.0	30
	W tym liczba godzin zajęć na odległość: 0.0						
Aktywność studenta i liczba godzin pracy	Aktywność studenta	Udział w zajęciach dydaktycznych, objętych planem studiów		Udział w konsultacjach		Praca własna studenta	RAZEM
	Liczba godzin pracy studenta	30		2.0		43.0	75
Cel przedmiotu	Celem zajęć jest zapoznanie studentów z dziejami książki i jej społecznej funkcji. Zajęcia mają umożliwić zrozumienie genezy dzisiejszych form i funkcji książki jako wytworu kultury; pozwolą na uchwycenie głównych dawnych i nowych paradygmatów rozwojowych książki.						

Efekty uczenia się przedmiotu	Efekt kierunkowy	Efekt z przedmiotu	Sposób weryfikacji i oceny efektu
	[FKL3_W07] W stopniu zaawansowanym zna kulturę grecko-rzymską, chrześcijańską oraz ich znaczenie dla kultury europejskiej.	Student zna i rozumie procesy komunikacyjne książki, wynikające z relacji autor-książka-czytelnik.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja
	[FKL3_U01] Potrafi wyszukiwać, analizować i wykorzystywać informacje z zakresu literaturoznawstwa, przeprowadzić kwerendę naukową.	Student wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i użytkuje informacje na temat historii książki; potrafi wyszukać, opracować i zaprezentować wiedzę na interesujący go temat z zakresu historii książki.	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FKL3_U03] Potrafi w stopniu zaawansowanym posługiwać się pojęciami właściwymi dla literaturoznawstwa, nauk o kulturze i religii, filozofii, nauk o sztuce, historii i językoznawstwa, zastosować odpowiednią metodę postępowania badawczego.	Student rozwija umiejętność przygotowania wystąpień ustnych i prezentacji multimedialnych z zakresu historii książki..	[SU1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SU4] test/egzamin - ustny lub pisemny
	[FKL3_K05] Uczestniczy w różnych formach życia kulturalnego, podejmuje projekty w trosce o popularyzację dziedzictwa kulturowego starożytności grecko-rzymskiej.	Student uczestniczy w życiu kulturalnym korzystając z różnych sposobów komunikacji społecznej.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja
	[FKL3_W02] W zaawansowanym stopniu zna i rozumie terminologię, teorie i metodologię badań w zakresie literaturoznawstwa, nauk o kulturze i religii oraz językoznawstwa.	Student zna i rozumie procesy komunikacyjne książki, wynikające z relacji autor-książka-czytelnik.	[SW4] test/egzamin - ustny lub pisemny [SW1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja
	[FKL3_K04] Bierze udział w działaniach prospołecznych w zakresie popularyzacji dziedzictwa kulturowego starożytności grecko-rzymskiej.	Student rozumie potrzebę zachęcania innych do kontaktów z kulturą. Student uczestniczy w działaniach inspirowanych przez ZFK w zakresie propagowania kultury greckio-rzymskiej (Dni Otwarte itp.) oraz działaniach proponowanych przez PAN BG.	[SK1] wypowiedź ustna/rozmowa/dyskusja [SK4] test/egzamin - ustny lub pisemny

Spotkania z tematem przewodnim (jeden temat zajmuje z reguły dwa lub trzy spotkania; poszczególne zagadnienia omawiane z wykorzystaniem obiektów z kolekcji PAN Biblioteki Gdańskiej):

I. Zagadnienia wstępne:

1. Podstawowe definicje i terminy - książka i biblioteka jako przedmiot badań naukowych, źródła i metody badawcze.
2. Katalogi i inwentarze rękopiśmienne i drukowane.
3. Kolekcja i kolekcjonowanie podręczniki dla zbieraczy książek i nie tylko (warto wspomnieć o zbieraniu: książek, dzieł sztuki, starożytności, naturaliów i ciekawostek); książka jako źródło wiedzy i jako artefakt.
4. Zagadnienia związane z tegumentologią: materiał opraw (skóra, pergamin, materiał, papier); wyciski (ślepy, złożony, kolorowy; radełko, rolka, stempel; motywy; superekslibirsy i szyldziki); okucia i katenaty; przeoprawianie dawniej i dziś; różne rodzaje opraw - forma i styl.

II. Książka rękopiśmienna w starożytności i średniowieczu:

1. Widoki bibliotek starożytnych, średniowiecznych i nowożytnych
2. Pismo: początki pisma, pismo ręczne w średniowieczu i okresie nowożytnym
3. Postacie książki rękopiśmiennej w starożytności i średniowieczu - zwój papirusowy, pergamin, papier
4. Starożytne biblioteki (zwłaszcza okres hellenizmu i Cesarstwa Rzymskiego), dzieje bibliotek, technologia gromadzenia, przechowywania, funkcje pozabiblioteczne, architektura.

III. Książka rękopiśmienna w średniowiecznej Europie: biblioteki kościelne, szkolnictwo, odbiorcy książki w średniowieczu.

1. Rękopisy luksusowe, iluminowane i na potrzeby szkolnictwa
2. Vivarium Kasjodora
3. Kształcenie w średniowieczu - główne założenia

IV. Wynalazek druku i związane z nim przemiany w kulturze czytelnicznej Europy nowa technologia czcionki ruchomej i jej twórcy, implikacje kulturowe wynalazku druku.

1. Druk i rękopis
2. Kroje czcionek greckich i łacińskich (XV-XVIII wiek)
3. Zdobnictwo książek
4. Książka naukowa w okresie nowożytnej rewolucji naukowej
5. Prawa autorskie (okres wczesnonowożytny)

V. Wiek pary:

1. rewolucja przemysłowa a książka;
2. zmiany technologiczne i społeczne w okresie rewolucji przemysłowej; nowe technologie produkcji książki (zmiana modelu produkcyjnego) zmiany na rynku książki (nowi odbiorcy, nowe nawyki), nowe trendy w estetyce książki.

VI. Książka cyfrowa - perspektywy książki współczesnej; zmiana nośników; kultura Internetu (zmiany w sposobie komunikacji a książka); miejsce bibliotek kiedyś i dziś.

	Strategie udostępniania zbiorów: mikrofilmy i fotokopie, skanowanie, repozytoria; plusy i minusy skanowania i udostępniania w otwartym dostępie.		
Wymagania wstępne i dodatkowe			
Sposoby i kryteria oceniania osiągniętych efektów uczenia się	Sposób oceniania (składowe)	Próg zaliczeniowy	Składowa oceny końcowej
	obecność	70.0%	20.0%
	końcowa prezentacja (multimedialna)	51.0%	70.0%
	osobiste zaangażowanie w pracę na zajęciach (wedle indywidualnych predyspozycji studenta)	51.0%	10.0%

Zalecana lista lektur	Podstawowa lista lektur	OBIEKTY DAWNE (KOLEKCJA PAN BG)
		1. Zagadnienia wstępne Richard de Bury, Philobiblon Katalogi i inwentarze (sygn. Cat.bibl.1 i in.) Horatius (sygn. XV 492) 2. Książka rękopiśmienna w starożytności i średniowieczu Donati A., Roma vetus ac recens (sygn. Eb 1436/3 4°) Grave J.G., Thesaurus antiquitatum Romanarum, (sygn. Ce 3195 2°) Nieupoort W. H., Rituum... (sygn. Uph. O. 2324) Kircher A., Latium. Amsterdam: Johannes Janssonius Van Vaesberge, 1671 (Sygn. Uph. f. 562) Zeiller M., <i>Itinerarium Italiae</i>, Frakfurt am Mainz, M.Merian, 1640 (sygn. Nf 145 2o) Onuphrius Panvinus Veronensis, <i>De ludis circensibus. De triumphis</i>, Padova, Frambotti, 1681 (sygn. Uph. f. 484) Capacius J.C., Antiquitates et historiae Neapolitanae, Leiden, Peter Van der Aa [1772] (sygn. Uph. f. 596) Graeve J.G., Thesaurus antiquitatum et historiarum Italiae, mari Ligustico et Alpius vicinae, t. 1, p. 1, Leiden, Peter Van der Aa, 1704 (sygn. Uph. f. 556) Curicke R., Meurs Johannes van, Athenae Batavae (Uph. q. 2032) 3. Książka rękopiśmienna w średniowiecznej Europie Wybór rękopisów: gdańskich (Biblioteka Mariacka); południe Europy (zbiory G.B. Bonifacia) 4. Wynalazek druku Sztambuch Himmelreich (sygn. Ms. 2500) Inkunabuły i stare druki (XVI-XVIII wiek) - wybór Schedelsche Chronik Biblia Kobergera Druki z oficyn: Johanna Groningera (np. Cd 2031 4o), Andreasa Cratandera (sygn. Cd 6051 4o), Johanna Oporina, Joba Ludolfa;

		Newton, J. Breyne, T. Brahe, Euklides, Teofrast i botanicy nowożytni. Książka naukowa w okresie wczesnonowożytnym: J.T. Klein, I. Prawa autorskie: Dioskorides - wydanie Egenloffa (sygn. Cc 6399 4o); wydania pism Wergiliusza (Cd 16667 4o, Cd 16651 4o). LITERATURA PRZEDMIOTU Houston K., Książka: najpotężniejszy przedmiot naszych czasów zbadany od deski do deski, przekł. P. Lipszyc, Kraków 2017. Bieńkowska B., Maruszak E. [współpraca], Książka na przestrzeni dziejów, Warszawa 2005. Cave R., Ayad S., Historia książki: od glinianych tabliczek po e-booki, tł. E. Romkowska, Warszawa 2015. Houston G.W., Inside Roman Libraries: Book Collections and Their Management in Antiquity, UNC Press 2014. Głombiowski K., Szwejkowska H., Książka rękopiśmienna w starożytności i średniowieczu, Warszawa 1983.
	Uzupełniająca lista lektur	Żbikowska-Migoń A., Historia książki w XVIII wieku: początki bibliologii, Warszawa 1989. Górska M., Książki, nowe media i ich czasoprzestrzeń, Warszawa 2009. Historia książki i biblioteki: wybór źródeł, cz. 1 (do końca XVIII wieku), oprac. J. Tondel, Toruń 1986. Pokorzyńska E., Proximus: o szczególnie bliskich kontaktach intrologatorów z klientami, w: Intrologatorzy i ich klienci, Toruń 2017. Price L., How to do Things with Books in Victorian Britain, Princeton N.J. 2017. Strocka M.V., Römische Bibliotheken Mit Tafeln XIII - XXIV, Gymnasium : Zeitschrift für Kultur der Antike und humanistische Bildung 88 (1981), s. [298] - 329.
	Adresy eZasobów	
Przykładowe zagadnienia/ przykładowe pytania/ realizowane zadania	Blok tematyczny 6 "Książka cyfrowa" Prezentacja działań bibliotek krajowych i obcych (przykłady Biblioteki Narodowej, PAN BG, British Library, Bibliothèque Nationale de France i in.) Rola biblioteki kiedyś i dziś - Samuel Schewig: <i>De incrementis Bibliothecae Gedanensis epistola et commentatio</i>; Umberto Eco, <i>O bibliotece</i>; polityki gromadzenia i udostępniania; zmiany w dobie Internetu (spotkanie z gościem specjalnym z PAN BG).	
Praktyki zawodowe w ramach przedmiotu	Nie dotyczy	

Dokument wygenerowany elektronicznie. Nie wymaga pieczęci ani podpisu.